30.9.2026

Suomen Kylät
Finlands Byar

Lausunto: eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

## Asia: HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

**Teema: Momentti 30.10.63 avustukset**

Suomen Kylät ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027. Järjestömme esittää lausuntonaan seuraavaa.

Suomen Kylät ry painottaa, että **valtion vuoden 2027 talousarviossa maa- ja metsätalousvaliokunnan tulee maa- ja metsäpolitiikan lisäksi tarkastella maaseudun kehittämisen voimavaroja erityisesti yhteiskuntamme kokonaisturvallisuuden, perusresilienssin ja elinvoimaisen Suomen näkökulmasta.** Suomen Kylät painottaa tässä alueiden välistä yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, aluekehittämisen toimenpiteitä, koko maan kattavaa kriittistä infrastruktuuria, kuten toimivia viestintäyhteyksiä ja maaseudun tiestöä sekä kylätoiminnan valtakunnallisia ja maakunnallisia voimavaroja. Erityinen huomio maatalousvaliokunnan tulisi kiinnittää maaseudun lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä henkiseen kriisinkestävyyteen. Tähän vaikuttavat välillisesti mm. lasten ja nuorten koulutus- ja harrastusmahdollisuudet, terveydenhuoltopalveluiden saavutettavuus, viestintäyhteydet, maaseutuyrittäjäperheiden taloudellinen tilanne sekä sujuvan arjen mahdollisuudet maaseutualueilla kaikkialla Suomessa.

Suomen Kylät muistuttaa, että Suomen pinta-alasta 95 % on maaseutua ja liki 70 % harvaanasuttuja alueita. Maaseudulla elää vakituisesti liki 1,5 miljoonaa ja kausiluontoisesti jopa 2,9 miljoonaa suomalaista. Kaikesta yritystoiminnasta 40 % sijaitsee maaseutualueilla. Suomen Kylät painottaa em. taustoihin vedoten, että **maaseutuvaikutusten arvioinnin tulisi olla keskeinen osa julkisen talouden valmistelua.**

30.9.2026

**Momentti MMM, 63. Maaseudun kehittäminen**

**Talousarvioesityksessä osoitetaan paikallisten yhteisöjen varautumiseen (kylävara) 1 milj. euroa ja kyläkauppatukeen 0,2 milj. euroa. Suomen Kylät ry kiittää siitä, että se tunnistaa kyläyhteisöt osallistavan yhteisöllisen varautumisen merkityksen osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta**.

Suomen Kylät ry:n koordinoima kylätoiminnan verkosto on valtakunnallisesti ja alueellisesti kattavin paikalliselle tasolle ulottuva järjestöverkosto, jonka merkitys korostuu erityisesti vallitsevassa yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden arvaamattomassa ja epävarmassa tilanteessa. Siksi on erinomaista, että talousarviossa esitetään vahvistettavaksi kylätoiminnan kansallisia ja maakunnallisia voimavaroja, jotta yhteisöllisen varautumisen neuvontaa ja koulutusta voidaan tarjota paikallisesti kyläyhteisöjen tueksi. **Osoitettu lisärahoitus yhteisöllisen varautumisen vahvistamiseen kylissä sekä kuntien ja kylien välisen turvallisuustyön vahvistamiseen on perusteltu ja maamme kokonaisturvallisuuden kannalta välttämätön. Talousarvioesitys ohjaa vakiinnuttamaan yhteisöllisen varautumisen toimintamallin valtakunnallisen varautumissuosituksen 72h rinnalle. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää Kylävaratyön rahoituksen pitkäjänteistä turvaamista myös tulevalla hallituskaudella.**

Kylätoiminnan valtionavulla mahdollistetaan, tuetaan ja kannustetaan 3598 (3348 vuonna 2024) rekisteröidyn paikallisen kyläyhdistyksen ja 528 (545 vuonna 2024) rekisteröimättömän kylätoimikunnan vapaaehtoista yhteisölähtöistä työtä suomalaisten parhaaksi (kylätoiminnan valtionavun indikaattorit 2026). Suomen Kylät ry verkostoineen vahvistaa valtionavulla rahoitettavalla kylätoiminnan päivittäisellä perustyöllä yhteiskuntamme perusresilienssiä ja kokonaisturvallisuutta. Ympäri Suomen toteutuvien yhteisölähtöisen varautumisen toimin luodaan edellytyksiä poikkeustilanteista selviytymiseen.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan maaseudun ja saariston elinvoimaisuudesta huolehtiminen on edellytys omavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamiselle. Toimivat paikallisyhteisöt ovat tärkeä osa yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyyden ja väestön toimintakyvyn perustaa. Suomen Kylät ry pitää vapaaehtoistyötä ja paikallista yhteisölähtöistä kehittämistä yllä. Kylätoiminnassa tehtävän vapaaehtoistyön määrä (kylätoiminnan valtionavun indikaattorit) on kasvanut viimeisten kuluneiden vuosien ajan, ollen 5 204 555 tuntia vuonna 2025 arvoltaan 104,0 milj. euroa. Kylätoiminnalla ylläpidetään yhteisöllisiä tiloja ja olosuhteita, ja mahdollistetaan näin harrastustoimintaa, liikuntaa, kulttuuritoimintaa ja hyvinvointia lisääviä tapaamisia ja talkoita siellä mihin kuntien ja hyvinvointialueiden toiminta ei ulotu. Julkisten ja yksityisten palveluiden kaikotessa maaseudulta ottaa vapaaehtoistoiminta yhä suuremman vastuun koko yhteiskunnallemme elintärkeän infran ylläpidosta, palveluiden saavutettavuudesta ja

yhteisöllisen harrastus- ja liikuntatoiminnan tukemisesta. Kylätoiminnan ylläpitämä ja luoma yhteisöllisyys vahvistaa maaseudun asuttavuutta mm. tiekuntien, vesiosuuskuntien ja sosiaalisten verkostojen kautta. Yritystoiminnan edellytys maaseudulla on toimivat tukiverkostot. Sujuva etätyö ja kausiasuminen ei ole mahdollista ilman yhteisöllisiä toimijoita. Kylätoiminta ja Leader-rahoitus vahvistavat näitä rakenteita.

Suomen Kylät ry:n toteuttaman vuoden 2024 kyläkyselyn mukaan 78 % kyläyhdistyksistä on hallinnassaan yhteisöllinen tila. Kylätoiminnalla huolehditaan asuinympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta sekä pidetään huolta ympäristöstä. Paikallinen kansalaistoiminta vahvistaa asukkaiden välisiä sosiaalisia suhteita, vuorovaikutusta ja luottamusta ja luo siten valmiutta myös erilaisissa häiriötilanteissa toimimiseen ja niistä selviämiseen. Kylätoiminta poistaa yksinäisyyttä, vähentää riskiä syrjäytymiseen ja tukee yhteisöllisyyttä. Yhteisölähtöisen kylätoiminnan merkitys korostuu erityisesti maaseutualueilla ja ikääntyvässä Suomessa.

Suomen Kylät ry osoittaa lisäksi kiitoksen talousarviossa 200 000 €:lla korotetuksi esitetystä kyläkauppatuesta. Kylätoimijat näkevät kyläkauppatuen jatkon tärkeänä. Maaseudun ruokakauppojen toimintaedellytykset tulee vastakin nähdä osana alueellista elinvoimaa, huoltovarmuutta ja arjen turvallisuutta. Maaseudun asuttavuutta ja palveluiden saavutettavuutta mahdollistava maaseudun myymäläverkosto on säilytettävä tulevaisuudessakin

30.9.2026 Suomen Kylät ry

Arto Pirttilahti
puheenjohtaja

Suvi Louhelainen
toiminnanjohtaja